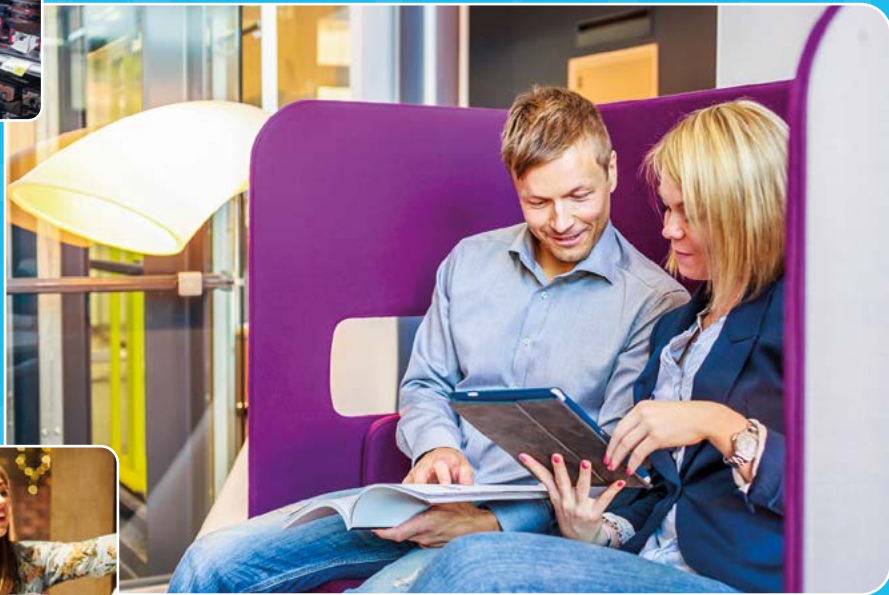
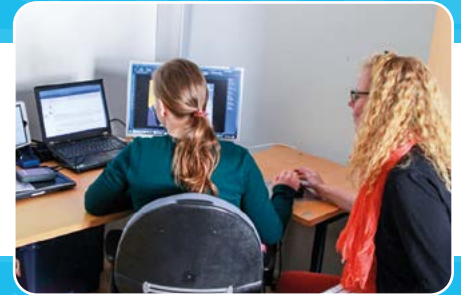

Välityömarkkinat

KYKYJÄ • TAITOJA • TYÖTÄ

Työvoiman ytimessä

Välityömarkkinat ovat keskeinen osa vaikeasti työllistyvien henkilöiden palvelujärjestelmää. Ne luotiin parantamaan pitkäaikaistyöttömien, nuorten ja osatyökykyisten henkilöiden työmarkkina-asemaa. *Välityömarkkinat sijaitsevat nimensä mukaisesti työttömyyden ja avointen työmarkkinoiden välissä.*

Välityömarkkinatoimijoita ovat koulutusorganisaatiot, säätiöt, järjestöt, yhdistykset, työpajat ja erilaiset hankkeet, jotka tuottavat tai järjestävät työllisyyttä edistävää toimintaa, palveluita ja koulutusta. Mukana on myös yksityisiä yrityksiä.

Keinoina ovat muun muassa kuntouttava työtoiminta, työkokeilut, uraohjaus, työvoimakoulutus, oppisopimuskoulutus, ammatillinen kuntoutus ja palkkatuettu työ.

Toimijoilla on vahva osaaminen ja kokemus siitä, miten yksilölliset työllistämispolut rakennetaan kohti avoimia työmarkkinoita yhdessä alueen elinkeinoelämän ja viranomaisien kanssa.

TOIMINTAA KAIKILLE JA KAIKKIEN EDUKSI

Yksilölle

- kehittää työelämävalmiuksia
- lisää osaamista ja ammattitaitoa
- antaa työelämäosallisuutta
- tarjoaa sosiaalisen verkoston
- tukee työllistymisen polulla
- auttaa henkilökohtaisesti

Elinkeinoelämälle

- auttaa rekrytoinnissa
- tarjoaa työvoimaa (vuokratyövoima, oppisopimukset, palkkatukityöt)
- tarjoaa alihankintapalveluja (catering, käsityöt, kiinteistöhuolto, metalli- ja puutyöt, kokoamispalvelut, graafiset palvelut jne.)
- kehittää työvoiman osaamista

Yhteiskunnalle

- kehittää työllistymismenetelmiä
- ehkäisee työikäisten syrjäytymistä
- turvaa työvoiman saatavuutta
- hoitaa kierrätystä ja tekee ympäristönsuojelua
- on puolueeton yhteistyökumppani
- on pitkäaikaistyöttömyyden asiantuntija

Töihin!

Välityömarkkinatoimijat auttavat vaikeasti työllistyviä henkilöitä parantamaan työmarkkina-asemaansa. Tavoitteena on löytää jokaiselle yksilöllinen polku avoimille työmarkkinoille.

Pitkäaikainen työttömyys voi kohdata ketä tahansa ja paluu työelämään olla vaikeaa. Työttömyys voi johtua myös siitä, ettei ole löytänyt omaa alaansa tai päässyt näyttämään kykyjään sairauden tai vamman takia.

YKSILÖLLISTÄ TUKEA

Asiakasta tukevat työvalmentajat, yksilövalmentajat ja työhönvalmentajat, jotka tekevät yhteistyötä esimerkiksi TE-toimistojen, työnantajien, oppilaitosten tai eläke- ja vakuutusyhtiöiden kanssa tilanteesta riippuen.

Paluu työelämään voi alkaa arjen hallinnan parantamisesta, omien vahvuuksien löytämisestä sekä osaamisen ja ammattitaidon kehittämisellä. Siihen voi liittyä myös erilaista kuntoutusta. Paluu työelämään voi edetä myös työkokeilun ja palkkatuen kautta kohti oikeita töitä.

Monet välityömarkkinatoimijat tarjoavat ensin työkokeilua tai palkkatyötä omista organisaatioissaan erilaisissa tehtävissä, esimerkiksi puu- ja metallitöissä, kierrätyksessä, rakentamisessa, kiinteistöhuollossa, muutto- ja kuljetustöissä, kahvilatoiminnassa, siivoustyössä, käsityöammateissa jne.

Välityömarkkinoille asiakkaat tulevat usein TE-hallinnon tai sosiaalitoimen lähettämänä. Välityömarkkinatoimijat tarjoavat myös matalan kynnyksen paikkoja, jolloin apua omaan tilanteensa voi tulla hakemaan ilman lähetettä tai ajanvarausta.

Välityömarkkinatoimijat tarjoavat myös matalan kynnyksen paikkoja.

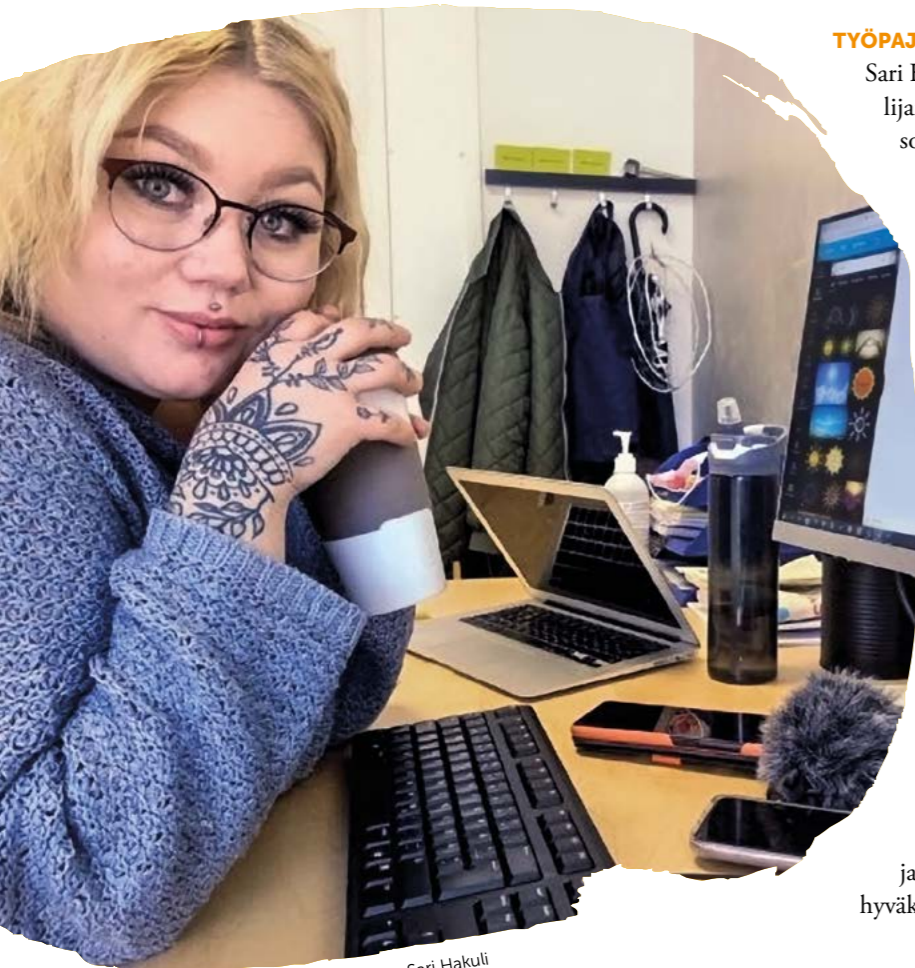

Välityömarkkinat tarjoavat monta vaihtoehtoista reittiä avoimille työmarkkinoille.

Kuva: Rodeo

Eri keinoin työelämään

Kuva: Sari Hakuli

TYÖPAJOILLA KERRYTETÄÄN OSAAMISTA TEKEMÄLLÄ

Sari Hakuli aloitti Rannikkopajojen Taidepajalla työkokeilijana 2018 tammikuussa. Hieman ennen palkkatukijakson loppua työvalmentaja alkoi tiedustella halukkuudesta oppisopimukseen. Sari aloitti oppisopimuksella taideteollisuuden perustutkinnon, tavoitteena valmistua käsityön ohjaustoiminnan artesaaniksi. Ohjaamisen ja käsitöiden ohella hän sukelsi syvemmälle pajojen markkinointi- ja kehitystehtäviin. Tukea oli saatavilla työpajan valmentajilta aina, kun sitä tarvitsi.

Valmistumisen jälkeen Sari oli ensin työttömänä, mutta sai sitten Rannikkopajoilta viestiä, että heille oli tulossa hakuun someassistentin paikka. Sari haki työpaikkaa ja sai sen.

– Aloitin työt someassarina tai niin kuin työkaverit kutsuu someSarina pajalla, ja kuuluin vihdoon henkilökuntaan! Sari kertoo.

Sari toteaa, että matka työkokeilijasta someassariksi on ollut opettavainen ja että hän on kasvanut ihmisenä todella paljon.

– Se määrä kaikkea, mitä olen oppinut itsestäni, työtavoista, työilmapiireistä, kädentaidoista jne. on uskomaton, Sari kertoo.

– Olen juuri siellä missä mun kuuluukin nyt olla ja tekemässä just sitä, mistä tykkään ja missä oon ihan hyväkin.

UDELLEENKÄYTTÖSTÄ TYÖKOKEMUSTA

Uudelleenkäyttö ja kierrätys ovat alana kasvaneet viime vuosina.

Kierrätyskeskuksissa ja muissa käytetyn tavarahan myymälöissä voi tehdä edullisia hankintoja, löytää aiempien vuosien aarteita tai hankkia materiaalia omiin käsityöprojekteihin. Kierrätyskeskukset tarjoavat myös merkityksellisiä työtehtäviä ja matalan kynnyksen väylän työelämään pitkään töitä etsineille. Tehtäviin voi kuulua tavaroiden lajittelua, myyntiä, tavaroiden noutoa ja jakelua sekä erilaisia logistisia tehtäviä. Työkokeilujakson tai palkkatuetun työsuhteen aikana voi täydentää osaamistaan ja saada työhönvalmennusta.

Kierrätysmyymälöitä ylläpitävät mm. alueelliset kierrätyskeskukset ja työllistymisyksiköt, työpajat, Goodwill-ketjun tai SPR:n Kontti-ketjun myymälät jne.

Kuva: iStock

Kuva: Heidi Koponen

VALO-VALMENNUKSESTA YRITTÄJÄKSI

Toni Pajula aloitti Rauman Seudun Katulähetys ry:n työpajalla työkokeilun kiinteistönhoidon tehtävissä. Työkokeilujakson jälkeen Tonille räätälöitiin palkkatukijakso, jonka aikana hän suoritti logistiikan perustutkinnon tavarahan kuljettamisen osan.

Opinnollistamisprosessi toteutettiin Valo-valmennusmallin mukaisesti, jossa Toni kerrytti osaamistaan työvaltaisesti ja suoritti tutkinnon osan näytöllä. Vuoden työllistämisyakson ja opintojensa jälkeen Toni innostui perustamaan oman kiinteistöpalvelualan yrityksen ja työllistää nykyään itse itsensä.

Kuva: iStock

Merkitys yhteiskunnalle kasvaa

Välityömarkkinatoimijoiden tuottamat työllisyyspalvelut ovat keskeinen osa vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymisen palvelujärjestelmää. Välityömarkkinat ylläpitävät myös muita yksilön elämään myönteisesti vaikuttavia palveluita tai yhteiskuntaa hyödyttävää muuta palvelua. Moni välityömarkkinoilla toimiva organisaatio tekee myös merkittävää yhteiskunnallista ympäristötyötä mm. kierrätyksen parissa.

Välityömarkkinatoimijoilla on työllistämiseen ja työkyvyn ylläpitämiseen liittyvää osaamista, jota alueen päättäjät, muut palvelutuottajat, työnantajat ja elinkeinoelämä voivat hyödyntää.

Välityömarkkinoilla työtön osallistuu järjestön, säätiön, kunnan tai muun välityömarkkinatoimijan työkykyä edistävään toimintaan, jossa valmentautujien osaaminen kasvaa. Välityömarkkinatoimijat tarjoavat myös matalan kynnyksen palveluita, joihin voi hakeutua myös oma-aloitteisesti.

Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus YYO

Välityömarkkinatoimijoista merkittävä osa täyttää yhteiskunnallisen yrityksen kriteerit. Välityömarkkinoiden kehitys kytkeytyy keskeisesti yhteiskunnallisten yritysten, ja niistä erityisesti työhön integroivien yhteiskunnallisten toimintaedellytysten ja yhteistyön edistämiseen. Yhteiskunnallisten Yritysten Osaamiskeskus YYO on osa Työkykyohjelmaa, ja perustettu toteuttamaan Suomen hallituksen keväällä 2021 hyväksymää yhteiskunnallisten yritysten strategiaa. YYO-hanketta koordinoi Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry, ja sen muut jäsenet ovat Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy, Kuntoutussäätiö sr, Osuustoimintakeskus Pellervo ry, Silta-Valmennusyhdistys ry ja Vates-säätiö sr. Yksi osaamiskeskuksen keskeisistä tehtävistä on edistää osatyökykyisten työllistymistä, mistä vastaa Silta-Valmennusyhdistys Vates-säätiön ja Kuntoutussäätiön tuella.

Työkanava Oy

Työkanava on valtion omistama erityistehtäväyhtiö, joka työllistää kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia työttömiä osatyökykyisiä henkilöitä. Yhtiö palkkaa työvoimapaalveluiden sille osoittamat työntekijät työsuhteeseen ja myy heidän työpanostaan asiakkaille. Tavoitteena on tukea työntekijöiden osaamisen ja työmarkkinavalmiuksien edistymistä niin, että he kykenevät työllistymään avoimille työmarkkinoille.

Työkanava täydentää työhön integroivien yhteiskunnallisten yritysten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien toimintaa. Yhtiö toimii näiden kanssa yhteistyössä ja voi tarvittaessa ostaa näiden palveluja.

Välityömarkkinatoimijat tarjoavat myös tuotteita ja palveluita, joista yritykset voivat tehdä pidempiaikaisen sopimuksen esimerkiksi alihankintana suoritettavista tehtävistä.

Työnantajalle rekrytointi on turvallista, sillä työntekijän osaaminen on kartoitettu ja työntekijää on haastateltu useaan kertaan ennen kuin häntä tarjotaan työnantajalle.

Työnantajille

Välityömarkkinoilla on kehitetty palveluita työelämän ja yritysten tarpeisiin. Työnantaja voi rekrytoida esimerkiksi säätiön tai yhdistyksen kautta työntekijöitä suoraan. Toinen vaihtoehto on tutustua työntekijään ensin esimerkiksi työkokeilun, oppisopimuksen tai palkkatukijakson ajan.

Monimuotoisuudesta etua

Monimuotoinen työyhteisö koostuu erilaisista ihmisistä. Välityömarkkinat tukevat vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, joista osa voi tarvita muita hieman enemmän perehdytystä tai tukea.

Työnantaja saa välityömarkkinoilta tietoa erilaisista tuista ja palveluista (s. 9), kun hän harkitsee uuden työvoiman rekrytointia tai lisäkouluttamista.

Työnantajalle rekrytointi välityömarkkinoiden kautta on turvallista, sillä työntekijän osaaminen on kartoitettu ja työntekijää on haastateltu useaan kertaan ennen kuin häntä tarjotaan työnantajalle.

Alihankintaa ja ostopalvelua

Välityömarkkinatoimijat tarjoavat myös tuotteita ja palveluita, joita yritykset voivat ostaa tai tehdä pidempiaikaisen sopimuksen esimerkiksi alihankintana suoritettavista kokoonpanotehtävistä.

Toimijasta riippuen apua voi saada esimerkiksi kahvilatoimintaan, autojen huoltoon, siivoukseen, tekstiilihankintoihin, graafisten tuotteiden tekemiseen, kiinteistöhuoltoon, yksilöllisiin puu- ja metallitöihin tai kierrätykseen.

Kuva: Joonas Lumpeinen
Pääkaupunkiseudun kierrätyksen keskus

Tukea työllistämiseen

TYÖHÖNVALMENTAJA MM.

- helpottaa rekrytointia ja osallistuu henkilön perehdyttämiseen työpaikalla
- auttaa työnantajaa tukien hakemisessa
- löytää työntekijälle yksilöllisiä ratkaisuja ja auttaa räätälöimään työtehtäviä
- tukee työyhteisöä uuden työntekijän tulon

TYÖHÖNVALMENNUS

Työhönvalmennus on palvelu, jossa esimerkiksi työvalmentaja tukee syystä tai toisesta vaikeasti työllistyvää henkilöä löytämään omat vahvuutensa ja yksilöllisen polkunsä työlämäään.

TUETTU KEIKKATYÖ

Tuettu keikkatyö on tuettua työllistymistä. Tuetussa keikkatyössä keikkatyöntekijän ja keikkatyön tarjoajan tukena on työvalmentaja ennen keikkaa, keikan aikana ja sen jälkeen. Tuettu keikkatyö on hyvä vaihtoehto silloin, kun henkilö on ollut pitkään pois työelämästä tai hänellä on vähän kokemusta työssä käymisestä.

ESKOTYÖ

EskoTyö Oy:n tavoitteena on yhdistää työntekijä ja sopiva työ. Osakeyhtiön tarkoitus on tarjota esimerkiksi mielenterveysyistä kuntoutustuella tai eläkkeellä oleville 18–60-vuotiaille henkilöille pääsy töihin tuetusti.

EskoTyö Oy noudattaa yhteiskunnallisen yrityksen periaatetta.

TYÖPAJAT

Työpajatoiminnassa vahvistetaan hyvinvointia, kasvatetaan ja tunnustetaan osaamista sekä valmennetaan kohti koulutusta ja työtä. Työpajatoiminta perustuu ammattitaitoiseen valmennukseen, yhteisöllisyyteen, osallisuuteen ja tekemällä oppimiseen.

Työllistämisen tai työssä pysymisen tuet *

TYÖHÖNVALMENNUS

Työhönvalmentajat etsivät ja räätälöivät työntekijälle sopivia työpaikkoja ja työtehtäviä sekä tukevat työnantajaa työntekijän perehdytyksessä ja erilaisten tukien hakemisessa. Työhönvalmentajat ovat työelämän, kuntoutuksen, palvelujärjestelmän ja asiakastyön ammattilaisia. (www.tyohonvalmentaja.fi)

PALKKATUKI

Palkkatuki on tarkoitettu työttömän työnhakijan työllistymiseksi silloin, kun henkilöllä on vaikeuksia työllistyä esimerkiksi sairauden tai vamman takia. Palkkatukea haetaan TE-toimistosta, joka päättää tuen myöntämisestä. Työkyvyttömyyseläke ei ole palkkatuen esteenä. Palkkatukea voidaan maksaa myös oppisopimuksella olevalle henkilölle. (tyomarkkinatori.fi). Palkkatukea ollaan uudistamassa. Uudistus tulee voimaan vuoden 2023 aikana.

TYÖOLOSUHTEIDEN JÄRJESTELYTUKI

Työolosuhteiden järjestelytukea voi saada työhön palkattavalle tai jo työssä olevalle henkilölle, joka tarvitsee vammasta tai sairaudesta johtuvia työvälineitä, kalusteita ja työpaikan olosuhteiden muutoksia. Tukea voi saada myös toisen työntekijän antamaan apuun työssä. Tuki on enintään 4 000 euroa, ja sitä haetaan TE-toimistosta. (tyomarkkinatori.fi)

TYÖKOKEILU

Työkokeilun aikana työnantaja selvittää työntekijän soveltuvuutta, työkykyä ja jakamista työpaikalla. Työkokeilu voi olla tarpeen pitkän sairausloman jälkeen. Työkokeilua järjestävät TE-toimistot, Kela, työeläkelaitokset, tapaturma- ja liikennevakuuttajat ja työterveyshuollot. Työkokeilu paikan voi tarjota yritys, järjestö, kunta tai valtio. (tyomarkkinatori.fi)

OPPISOPIMUS

Oppisopimus on työnantajan ja opiskelijan välinen määräaikainen työsuhteeseen, jossa opiskelija saa palkkaa työsuhteen ajalta. Työnantajalle maksetaan koulutuskorvausta. Lisäksi työntekijä voi hakea palkkatukea, jos opiskelija täyttää palkkatuen saamisen ehdot. (www.oppisopimus.net, www.oppisopimus.fi)

TUETTU OPPISOPIMUS

Tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat enemmän tukea opintoihinsa kuin työpaikkaohjaaja tai oppilaitoksen opettaja voivat normaalisti antaa. Tukea antaa työhönvalmentaja yhdessä työpaikan ja opiskelijan kanssa sovitulla tavalla. (www.tuettuoppisopimus.fi)

OSASAIRAUSPÄIVÄRAHA

Työntekijä voi palata työhön ensin osaaikaisesti osasairauspäivärahan turvin. Järjestely on vapaaehtoinen eli siihen tarvitaan

sekä työnantajan että työntekijän suostumus. Työterveyslääkäri varmistaa, ettei osa-aikainen työskentely vaaranna työntekijän terveyttä tai toipumista. (www.kela.fi)

OSATYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE

Jos työntekijän työkyky on heikentynyt sairauden takia, hän voi hakea osatyökyvyttömyyseläkettä. Työntekijä voi siirtyä eläkkeelle suoraan työstä, mutta yleensä sen myöntäminen edellyttää sairauspoissaoloja. Myös täysi työkyvyttömyyseläke voidaan muuttaa osatyökyvyttömyyseläkkeeksi. Määrääjäksi myönnettävä osatyökyvyttömyyseläke on nimeltään osakuntoutustuki. Työeläke kertyy tehdyn työn ja yrittäjätöiminnan perusteella. (www.tyoelake.fi)

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN LEPÄÄMÄÄN JÄTTÄMINEN

Henkilö voi tehdä satunnaisesti tai pidempiaikaisesti työtä myös työkyvyttömyyseläkkeen rinnalla sitä menettämättä. Kun ansiot ylittävät tietyn rajan, työntekijän kannattaa pyytää eläkkeen tarkistamista osatyökyvyttömyyseläkkeeksi tai jättää eläke lepäämään, jolloin ansaintarajoja ei ole. Myös osatyökyvyttömyyseläkkeen voi jättää lepäämään. (www.tyoelake.fi)

* Nämä tiedot ovat vuodelta 2022. Tuet, niiden myöntämisen ehdot tai painotukset voivat muuttua.

Työn ja työolojen mukautus

Jokaiselta työpaikalta löytyy varmasti parannettavaa niin työolojen kuin työn tekemisen olosuhteissa. Jo pienikin mukautus voi edistää työssä jaksamista, nopeuttaa työhön paluuta sairauslomalta ja edistää vammaisen tai pitkäaikaissairaana henkilön rekrytointia.

Ovatko nämä mukautukset jo työyhteisönne käytössä?

TYÖAIKAJÄRJESTELYT

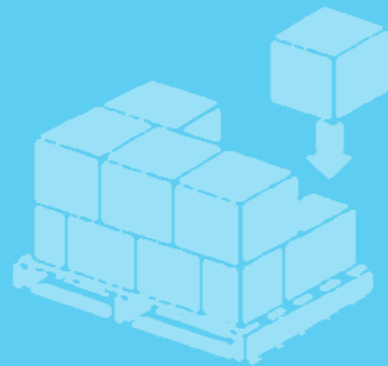
- joustavat työajat
- mahdollisuus etättyöhön
- osa-aikatyö
- työn jaksotus

TYÖN ORGANISOINTI

- työnjako ja työtehtävät
- työmäärä ja työtahti
- työaikajärjestelyt
- työilmapiiri ja asenne
- avun saaminen

TYÖYMPÄRISTÖ

- työtilojen esteettömyys
- työtilojen viihtyisyys
- työpiste ja kalusteet
- työ- ja apuvälineet

Välityömarkkinatoimijoiden yhteistyöryhmä

Välityömarkkinatoimijoiden kohderyhmät ja toimintamuodot ovat erilaisia, mutta niitä yhdistää työskentely jonkin tai joidenkin vaikeasti työllistyvien ryhmien aseman parantamiseksi.

Valtakunnallinen välityömarkkinatoimijoiden yhteistyöryhmä:

- tekee yhteistä vaikuttamistyötä (mm. asiantuntijalausunnat ja kannanotot)
- kehittää välityömarkkinoita
- lisää järjestöjen toiminnallista yhteistyötä

Yhteistyöryhmän toimintaa koordinoi Vates-säätiö, kehittämisspäällikkö **Jukka Lindberg**, jukka.lindberg@vates.fi, p. 040 541 9493.

Vates-säätiö ylläpitää www.valityomarkkinat.fi -sivustoa.

RYHMÄN JÄSENET:

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry, www.saatio-oktetti.fi

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, www.intory.fi

Sininauhaliitto, www.sininauha.fi

Suomen kierrätyskeskusten yhdistys ry, www.suomenkierratyskeskustenyhdistys.fi

Suomen Punainen Risti Kontti, www.sprkontti.fi

Työttömien Keskusjärjestö, www.tyottomat.fi

SOSTE ry, www.soste.fi

Mielenterveyden keskusliitto, www.mtkl.fi

Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö ry, VAMLAS, www.vamlas.fi

Vates-säätiö, www.vates.fi

Julkaisun kustantaja: Vates-säätiö sr

Julkaisun toimitus: Vates-säätiö sr

Taitto: Seppo Alanko, Painopaikka: Savion Kirjapaino 2022. Painos: 500 kpl Paperi: Lumi Art Silk 150 g

Kannen symbolit: Papunetin kuvapankki, www.papunet.fi.

Kannen kuvat: Jenny Salo, Rodeo ja IStock.

Tämä esite on tehty yhteistyössä Välityömarkkinatoimijoiden yhteistyöryhmän kanssa ja tuotettu STEAn tuella.

Välityömarkkinat

– VAHVA KUMPPANI ALUEELLISESTI
JA VALTAKUNNALLISESTI.

Vates
säätiö sr

www.valityomarkkinat.fi